

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput [X]IV. Gregorius IX. (a) Episcopo N.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPUT IV.

Gregorius IX. (a) Episcopo N.

Parocho (b) tuo, qui excommunicatus pro manifestis excessibus, videlicet homicidio, (c) incendio, violenta manu (d) iniectione in personas Ecclesiasticas, Ecclesiarum violatione, vel incestu fuit, dum ageret in extremis, per presbyterum suum juxta (e) formam Ecclesie absolutus, non debent cimiterium & alia Ecclesie (f) suffragia denegari, sed ejus haeres, & propinqui, ad quos bona pervenerunt ipsius, ut pro eodem satisfaciant, censuram sunt ecclesiasticam compellendi.

NOTÆ.

(a) **Episcopo N.**] Cùm his epistolis Gregorii IX. careamus, non possumus inscriptionem veram restituere, agnoscereque cui Episcopo in earescribat Gregorius.

(b) **Parochianos.**] Episcopi subditos diocesanos appellari parochianos, & diocesim ipsam, parochiam, jam notavimus in capite 2. de pecul. cleric.

(c) **Incendio.**] De quo delicto agemus in capite tua nos, de sentent. excommunicationis, capite 6. de raptor.

(d) **Manuum iniectione.**] De hac canonis censura egi in cap. sacris. de his que vi.

(e) **Formam.**] Prescriptam in capite ex tenore, capite cum desideres, de sententia excommunicationis.

(f) **Ecclesie suffragia.**] Quae accessoria sunt, seu comitantur ipsam sepulturam, ut notavi in cap. sacris, hoc titul. & latius dicam in capite 2. de raptor.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: *Excommunicatus pro homicidio, incendio, vel simili delicto, in extremis poenitentiam petens, & absolutus a presbytero, sepeliri potest cum psalmis in cimiterio ecclesiastico; haeres tamen ejus damnata ab ipso resarcire coguntur, pro eisque satisfacere.* Probant eam textus in capite ad Apostolicam 20. de jurejur. capite in literis, de raptor. capite unic. hoc titul. in 4. collect. Innocentii III. lib. 2. regestr. 14. epistol. 74. & lib. 4. regestr. 16. epistol. 49. ibi: [Oblata nobis M. mulieris peritio continebat, quod cum olim S. frater suus una cum quibusdam aliis morti cujusdam interfuisset presbyteri, diabolo suadente, tandem reversus ad cor, humiliter suum recognovit excessum, & paratus ut iter arriperet ad Sedem Apostolicam veniendi, praeveniens mortis articulo exequi non potuit quod intendit, juramento tamen promiserat, quod nostris stare super excessu sepe dicto mandatis. Unde nobis dicta mulier supplicavit, ut cum illum non religionis contemptus, sed necessitatis articulus impederet, quominus ad Sedem accesserit Apostolicam absolvendus, super absolutione, ac sepultura ipsius dignemur misericorditer providere. Quia verò sic ut in contumacia persistentibus rigidus esse nos convenit, sic humilitatis ad poenitentiam negare gratiam Ecclesie non debemus. Discretionis vestrae per D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. II. Pars II.

Apostolica scripta mandamus, quatenus si praedictus S. dum adhuc viveret, satisfactionem condignam promisit, vel sufficiens de satisfactione mandatum, & alia manifesta in eo praecesserunt poenitentiae indicia, cum Psalmo poenitentiali, Oratione Dominica, & aliis consuetis, defuncto absolutionis beneficium impendatis, tradi facientes corpus ejus ecclesiasticae sepulturae, dummodo contra terrae consuetudinem ex hoc grave non debeat scandalum generari. Quod si non omnes, &c. duo vestrum, &c. Vos denique filii Abbates, &c. Datum Lateran. 3. Idus Maji, Pont. N. anno XVI.] Illustrant ultra congestos in praesenti à Barboza, Fachineus lib. 9. comment. cap. 5. Petrus Gregorius lib. 1. partit. titul. 17. cap. 7. Phœbo decis. 131. Joannes Sanchez in selectis, disput. 3.

Sed in praesentem assertionem, quae duplicem continet partem, duplici insurgo dubitandi ratione. Prima militat adversus priorem partem, ubi docetur, homicidam, incendiarium, seu publicum clerici percussorem, in extremis poenitentiam accipientem, sepeliri debere in sepultura ecclesiastica; nam atrocium delictorum patratore insepulti remanent, quia illis denegatur omni jure sepultura, ut probavi supra in cap. sacris. Nec interest, quod poenitentiam petierint, si pro suis sceleribus puniuntur. Concil. Brachati. 1. can. 34. ibi: *Placuit de his, qui pro suis sceleribus puniuntur, ut nulla pro illis oblatione commemoratio fiat, nec cum psalmis ad sepulturam deducantur eorum cadavera.* Refertur in cap. placuit, 23. quest. 5. Igitur etsi homicidam, incestuosum, incendiarium in extremis poenitentiam efflagitaverint, & acceperint, non ideo debent eorum cadavera admitti ad sepulturam ecclesiasticam. Secunda difficultas militat adversus eam partem, in qua docetur, haeres teneri satisfacere pro damnis ab eorum auctoribus illatis; nam licet haeres teneantur creditoribus hereditariis, ex contractibus, vel quasi à defunctis celebratis, non tamen ex eorum delictis tenentur, l. unic. C. ut actiones ab heredibus, l. ex contractibus 49. ff. de O. & A. l. 24. Cod. locati. §. non autem, Instir. ubi plura Pichardus, de perpet. & tempor. Reatigui lib. 3. select. cap. 4. num. 3. Valentia 2. tom. illustrum, tract. 2. capite 2. Igitur non recte in praesenti docetur, haeres teneri satisfacere pro delictis à defuncto commissis.

Adhuc tamen defendenda est praesens assertio, pro cujus expositione, omissis his, quae de daveri sepultura deneganda ob graviora scelera adduxi in notis,

in cap. sacris, hoc tie. sciendum est, circa cadavera eorum, qui pro suis sceleribus puniuntur, sepelienda, vel non, specialiter, & variè cautum fuisse, tam lege veteri, quam jure civili, necnon nostro Pontificio. Apud Hebræos enim expressè cautum erat, ne cadaver ultra diem in patibulo remaneret, cap. 21. *Deveron. vers. 22.* ibi: *Quando peccaverit homo, quod morte plestendum est, & adjudicatus mori, appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadaver ejus in ligno, sed in eadem die sepelietur.* Et cap. 8. *josue, vers. 29.* ibi: *Regem quoque ejus suspendit in patibulo usque ad vesperam, & solis occasum, præcepitque josue, & deposuerunt cadaver ejus de cruce.* Referunt Josephus lib. 4. *antig. cap. 8.* & de bello Judaico lib. 4. *cap. ultim.* Carolus Sigonius de republica Hebræor. lib. 6. *cap. 8.* P. Menochius cod. *tratt. lib. 6. cap. 6. num. 15.* cujus moris varias rationes adducunt Interpretes: aliqui affirmant, ideo cadavera infra eandem diem sepelienda esse, quia Judæi credebant punitorum animas excruciaci corporibus inseparatis, ut probant Zerda ad *Tertullianum de anima*, Gregorius in *notis ad Petronium, capite 71. not. 8.* Moynacius in *l. obnoxios, Cod. de religiosis*, Durantius *Calet. libro 1. var. capite 4.* Pater Pinto in *spicilog. tratt. 1. cap. 32. num. 12.* Sed hoc somnium merè esse agnoverunt D. Augustinus lib. 1. *de cura pro mortuis*, D. Thomas in *4. dist. 25. art. 3.* Lorinus, & Cornel. à Lapide in *dich. capite 21. Dever.* Alii docuerunt, cadavera punitorum esse humanda, quia homines Dei similitudinem referentes, diuque suspensi ad ejusdem quodammodo injuriam cederent: ita Rabbi Salomon, & Abulensis in *dich. cap. 21.* P. Andreas Mafius in *cap. 8. josue, num. 28.* rationem reddit tam celeris sepulture: ne aër contaminetur: sed hæc expositio displicuit Cornelio ubi *suprà*, D. Laurentio Ramirez in *Pentec. cap. 17.* Quare veram rationem credo assignari in *ipso cap. 21.* ibi: *Quia maledictus homo, qui pender in ligno, & nequaquam contaminabis terram tuam.* Punitorum enim sepultura potius in eorum execrationem, quam pietatis officium concedebatur, quia ita damnatus maledictus dicebatur: & eo sensu de Christo Domino propter peccata nostra, ait Apostolus ad *Galar. 3.* sic: *De maledicto legis factus pro nobis maledictus.* Quò alludit Tertul. *cap. 8. de patientia*, ibi: *Cum vos maledixerint, gaudere: Dominus ipse maledictus in lege est, & tamen solus est benedictus.* Contaminabatur etiam terra pendentis aspectu, quia vitiatorum memoria revocabatur, ut *ex cap. 18. Levit.* probat Lorinus ubi *suprà*. Unde ita damnati infra eundem diem sepeliendi erant, non in majorum sepulchris, ut probant Grethferus *de cruce lib. 1. cap. 27.* sed in certis cavernis, & foveis, damnatorum corporibus destinatis, de quibus agunt Ramirez de Prado, *dich. capite 17.* P. Pinto in *spicil. tratt. 1. capite 32. numero 11.* Unde forsitan Judæi rogantur Pilatum, ut corpus Domini nostri, & cadavera latronum, qui cum eo crucifixi erant, tollerentur, ut refertur *joannis cap. 19.* quia cum è vespere ipsius diei inciperet festivitas Sabbathi, non poterant post vesperam de crucibus deponi; & si ibi remanerent ultra diem, peccabatur contra legem *suprà* relatum.

4.
De iure
civilis
Romæ
notum.

Jure etiam civili Romanorum punitorum cadavera in ipsis patibulis remanebant, *l. capitalium, §. famulos, ff. de penis*, ibi:

Famosos latrones in his locis, ubi grassati sunt, furcâ figendos compluribus placuit, ut & consuetudo deterrere alii ab eisdem facinoribus, & solatio sit cognatis, & affinis interemptorum eodem loco pena reddita. Ubi legendum esse crucifigendos, vulgò notatur, quia graffatores olim crucifigebantur. Paulus libro 5. *sentent. titul. 23.* ibi: *Inhonestiores*, ait, *penâ capitis vindicari placuit, humiliores vero in crucem tollantur.* Petronius in *Satyr. cap. 71.* ibi: *Imperator provincia jussit latrones crucibus affigi.* Apulejus lib. 3. *de Asino*, ibi: *Latronem istum miserorum pignorum meorum interemptorem cruci affigatis.* Sed cum Imperator Constantinus vetuisset crucis supplicium deinceps imponi, ut ex D. Augustino, Nicephoro, & Sozomeno probant Concil. lib. 1. *success. cap. 13.* Cujacius libro 16. *obsero. cap. 1.* Petrus Faber lib. 2. *semestr. cap. 7.* Lippius lib. 1. *de cruce*, cap. 13. Solorzanus *emb. 73.* Reatigui lib. 8. *select. cap. 9.* Antonius Matthæus ad *titul. de penis*; ideo Tribonianus in responsis Consultorum, pro *crucem*, reperit *furcam*, ut in *l. sacrilegus 6. ff. ad leg. jul. pecul. l. moris 9. §. ista, l. si quis aliquid 38. §. 1. ff. de penis, l. 3. §. 10. qui ad hostem, ff. de re militi. Fornierius lib. 4. *rer. quotid. cap. 2.* Nonnunquam tamen corpora damnatorum sepelienda cognatis, & amicis Princeps concedebat, *l. 1. §. 2. ff. de cadaver. punit. l. obnoxios, C. de religiosis*, Calliodorus libro 2. *epistol. 2.* Posthumus Junior *declamat. 6.* latè illustrat Durantius *Calet. lib. 1. variar. cap. 4.* quod indultum maxime dabatur, si natalis dies Imperatoris instaret. Philo Judæus contra *Isaacum*, de natalitiis Augusti agens, ibi: *Novi quosdam jam crucifixos, instante festo Augustorum de cruce depositos, & ad sepulturam ex more cognatis tradidos.* Illustrant P. Faber libro 2. *semestr. cap. 9.* D. Laurentius Ramirez de Prado in *Pentec. cap. 17.**

Jure verò Pontificio etiam ultimo supplicio damnatis sepultura ecclesiastica conceditur *Concil. Wormat. can. 80.* ibi: *Ultimo supplicio affectis sepultura non denegetur, si Domino peccata confessi fuerint, & pro eis Domino offerantur oblationes, & Missæ celebrentur.* Et *cap. quassum 30. 13. quass. 2.* quod & antea placuit Carthaginensibus Patribus in *can. 2. Concil. Carthag. 1.* ibi: *Martyrum dignitatem nemo prophanus infamet, nec passiva corpora, qua sepultura tantum propter misericordiam ecclesiasticam commendari mandatum est, redigat.* Ubi per passiva corpora, non alia intelligimus, quam eorum, qui ultimo supplicio affecti fuerunt: verum quamvis sacri canones permiserint punitorum cadavera sepeliri, ut de patibulis tollantur, & sepultura tradantur, debet tamen præcedere Principis vel judicis, qui sententiam tulit, licentia, ut docent plures relati à *Cenedo collect. 4. ad Decret. libro 3. variar. capite 14.* libro 2. *variar. num. 11.* Gamma ubi *suprà*, Sylvestre in *summa, verbo Sepultura*; quia cadavera ipsa punitorum sine judicis auctoritate deponi ex patibulis non possunt. Unde milites olim constituebantur ad custodiam, juxta illud D. Matthæi, *cap. 17.* ibi: *Centurio verò, & qui cum eo erant servantes Jesum, viso terra motu, & his qua facta sunt, tremuerunt vehementer, dicentes, vere filius Dei erat iste.* Petronius in *Satyr. cap. 71.* ibi: *Proxi-*

Proxima ergo nocte, cum milites, qui cruces servabant, ne quis ad sepulturam corpora detraheret. Et cap. 72. ibi: At miles circumspiciens, dum refidet, ut postero die vidit unam sine cadavere crucem, veritus supplicium, mulieri quid accidisset, exponit, nec se expectaturum judicis sententiam, sed gladio jus diciturum ignavia sua. De quibus militibus custodibus agunt Petrus Gregorius lib. 31. *synag.* cap. 27. num. 9. & cap. 38. Baronius tom. 1. *annal.* fol. 167. Pinto Ramirez *specul.* tract. 1. cap. 45. Petrus Faber, Lipsius, Grethlerus, & Forner. laudati à Notatore Petronii *diel.* cap. 71. Abulens. in cap. 10. *josue*, quest. 94. Pater Magallonius in eodem textu, *annot.* 6. Nonnunquam enim non permittitur depositio ista ex patibulis ob publicum exemplum, juxta illud Quintiliani *declamat.* 274. ibi: Quoties crucifigimus noxios, celeberrima eliguntur via, ubi plurimi commoveri hoc metu possunt. Omnis enim poena, non tam ad delictum pertinet, quam ad exemplum. Unde Imperatorem Augustum, qui ob humane conditionis memoriam damnatorum cognatis cadavera ad sepulturam concessisse refert Suetonius in eo cap. 10. aliquando id denegasse, ipse Suetonius refert his verbis: Nec successum victoria moderatus est, sed capite Bruti Romam misso, ut statue Cesaris submitteretur, in splendidissimum quemque captivum, non sine verborum contumelia servavit, ut quidem uni sepulturam precanti respondisse dicatur, jam illum in volucrum potestatem fore. Non ergo licet, attento jure etiam Pontificio, absque Judicis licentia punitorum cadavera sepelire, juxta textus in l. 7. *titul.* 13. *part.* 1. l. *final.* *tit.* 31. *part.* 7. immò clerici, vel monachi furtim, seu per vim corpora punitorum extrahentes, graviter puniuntur in l. *adducto* 6. *Cod. de Episc. aud.* & cadavera ita deposita, & in Ecclesiam asportata, immunitate ecclesiastica non gaudere, probavit eruditus vir D. Ludovicus de Egea in *tract. de cadaver. punit.*

6. Deinde sciendum est, hæredes ex contractibus defunctorum in solidum eisdem actionibus conveniri, quibus eorum auctores tenebantur; ad legata verò in testamento relicta solvenda, ex quasi contractu teneri, §. *heres*, ubi Institutarii, de obligationibus que ex quasi contractu, licet contractus pro quasi contractu ponatur in l. *penult.* §. *final.* ff. de *separationibus*; & etiam licet in l. *unic.* *Cod. ut actiones*, dicatur obligationem legati oriri ex contractu, ea verba sunt referenda ad stipulationem, de qua ibi agitur, non verò ad obligationem legati. In hac tamen parte observandi sunt textus in l. 1. §. 5. ff. de *judiciis*, l. 35. ff. de *usufruct.* l. *postquam* §. ff. ut *legatorum*, l. si *legati* 28. ff. de *pignor.* l. *final.* ff. ut in *posse.* *legat.* l. *fundum*, ff. de *condit. & demonstr.* l. si *communis*, juncta l. 13. §. qui 9. ff. de *ac-*

ceptil. l. *final.* C. ad *Trebel.* l. 3. §. 4. ff. *navis. canpones.* l. 60. §. *hæredem*, ff. *locati*. Ex delictis tamen defunctorum non tenentur nisi decedant jam poenâ irrogatâ, ut in l. 3. §. *quod autem*, ff. *quod quisque juris.* l. *Gajus*, ff. ad *Syllan.* l. 8. in *fine.* l. 11. l. 13. in *fine.* cum l. *leg. ff. de publican.* aut nisi lis contestata fuerit cum defuncto, ut in l. 12. ff. de *R. V.* l. *poenales* 32. ff. ad *leg. Falcid.* l. 6. §. *fin.* ff. de *aqua pluvia*; vel nisi crimina publica sint, ut in l. *ex judiciorum* 20. ff. de *public. judic.* l. 2. ff. ad *leg. jul. repetund.* l. *final.* ff. de *bonis eorum qui ante sententiam*, l. *final.* ff. ad *leg. jul. majest.* l. 1 §. 2. ad *Turpyl.* Valentia tom. 2. *illustr. tract.* 2. *capite* 2. aut nisi delictum proveniat ex contractu, ut in l. *Conductorem*, C. *locati*, aut nisi rei persecutionem contineat, ut probat Pichardus in §. 1. *Instit. de perpet. & tempor.*

Quibus ita animadvertis ratio præsentis decisionis ex eo provenit; nam, ut proximo commentario diximus, quibus communicamus vivis, communicare etiam debemus defunctis; & quia excommunicati in præsentis specie pro suis sceleribus, fuerant absoluti, atque gremio Ecclesie restituti, ideo cum psalmis, & oblationibus ad sepulturam ecclesiasticam recipi valent; sed quia satisfactione promissâ ipsi fuerant absoluti; ideo eorum hæredes tenentur pro damnis ab eis illatis satisfacere, & exonerare conscientiam illorum: quia hæc obligatio, licet ex delicto proveniat; tamen rei persecutionem continet. Nec tunc obstat prima dubitandi ratio supra adducta; nam verum est, regulariter omnes eos, quibus communicatio conceditur, ad sepulturam esse admittendos, nisi damnati sint ob graviora scelera, relata supra in *capite sacris*; quo casu accipiendus est textus in *diel. cap. placuit*, nisi illum referamus ad casum, in quo qui pro suis sceleribus puniebantur, poenitentiam non petierant. Nec obstat secunda difficultas, cui ut satisfaciant Interpretes, varia adducunt. Aliqui, quos refert Garanna in *presenti*, discrimen agnoscunt in hac parte inter jus civile, & canonicum. Phæbo *dees.* 131. *num.* 43. docet, ideo hæredes in præsentis textu, & in *capite in literis, de raptor.* teneri pro defunctis satisfacere, quia cum illi poenitentes decessissent, & absoluti, necessario supponendum est, tempore absolutionis eos promissâ satisfactionem; unde ex tali promissione hæredes rectè obligantur pro eis satisfacere, juxta legem 2. & ultim. C. de *hæred. ab.* Sed licet hæc solutio vera sit, facilius responderi potest, si species hujus textus referatur ad casum litis contestatæ, vel cum actio erat rei persecutoria; quo casu hæredes etiam tenentur ex delictis defunctorum.

Explicandus est textus in cap. 2. de *raptor.* cum adductis in ejus

NOTIS.